kopie
Speech van G.F. Betico Croes op de R.T.C.'83 1.

van : vert. aruba
datum : 8 maart 1983
telex : 52

mijnheer de voorzitter, excellenties, geachte aanwezigen

het is om verschillende redenen een gedenkwaardige dag vandaag. nog nooit heeft de wens van de arubaanse bevolking om haar onvervreemdbaar recht van zelfbeschikking in alle vrijheid te willen uitoefenen zo centraal gestaan gedurende een overleg tussen alle samenstellende delen van het koninkrijk. vandaar, dat de uitkomst van deze ronde tafel conferentie van zeer groot belang is voor het arubaanse volk en de arubaanse delegatie, waarvan ik de eer heb als woordvoerder te mogen optreden. tevens gedenken wij, dat het vandaag 50 jaar geleden is, dat zich de eerste symptonen voordeden van het streven van het arubaanse volk naar een andere staatkundige konstellatie, middels een petitie van de raad van politie aan hare majesteit, koningin wilhelmina. precies 34 jaar geleden, namelijk op 7 maart 1949, werd een ontwerp interimregeling aan de staten der nederlandse antillen aangeboden. g4edurende de behandeling van deze interimregeling werd van arubaanse zijde getracht reeds toen te verwezenlijken hetgeen van de definitieve rechtsorde werd verwacht. met name de zetelverdeling in de staten was het onderwerp van discussie. de realiteitszin, die prof.dr.g. van poelje, terzake uitstraalde was een van de weinige lichtpunten. we kennen allemaal de uitkomst van deze besprekingen. het arubaanse volk werd vandaag, 34 jaar geleden aan handen en voeten gebonden.

mijnheer de voorzitter,

als een rode draad loopt die beslissing door de rijke staatkundige geschiedenis van de nederlandse antillen in het algemeen en aruba in het bijzonder. indien prof.dr. g. van poelje nog in leven zou zijn dan zou hij ongetwijfeld de navolgende wijze woorden gesproken hebben:'de geschiedenis heeft mij vrijgesproken'. woorden, mijnheer de voorzitter, realistische woorden, zoals ze al zo vaak beleden zijn, ruim 50 jaar lang. wij zijn realisten. gedurende de z.g.n. oktobertop in 1981 wees ik daar met klem op. ook toen werden veel beloften met de mond beleden, nu anno 1983, gaan we wederom praten over een heilige wens, zoals reeds talloze malen door de arubaanse bevolking naar voren gebracht en evenzo vele malen door de overige samenstellende delen van het koninkrijk gerespecteerd. in feite zijn we nog geen stap verder gekomen.

Speech Betico Croes

mijnheer de voorzitter,

ongeveer 2 jaar geleden, ving een ronde tafel conferentie aan, gedurende welke de arubaanse delegatie erbij de overige samenstellende delen van het koninkrijk op aandrong tot concrete beslispunten te geraken inzake de onafhankelijkheid van aruba alsmede de planmatige en ordelijke voorbereiding daarvan. we weten allen wat er van de toendertijd overeengekomen voorlopige consensuspunten terecht is gekomen. vandaag, participeert de arubaanse delegatie wederom in deze beraadslagingen conform hetzelfde mandaat.. laten wij ons ervoor hoeden niet in dezelfde fout, te vervallen als in 1981. slechts dan ligt een oplossing voor de problemen op staatkundig, cultureel, financieel, economisch, monetair en sociaal gebied van het caribisch gedeelte van het koninkrijk in het verschiet.

mijnheer de voorzitter,

reeds maakte ik gewag van de rijke staatkundige geschiedenis van de onderscheiden eilanden van de nederlandse antillen. in het kort wil ik hier dieper op ingaan, met name op die van aruba.
het streven van het arubaanse volk om haar wensen op cultureel, politiek, sociaal, financieel, economisch en monetair gebied zelfstandig te etaleren is niet van recente datum. middels de z.g.n. petitie van de raad van politie aan de koningin der nederlanden in de jaren '30, manifesteerde zich de eerste symptomen van het streven van de arubaanse bevolking naar een andere staatkundige konstellatie van de nederlandse antillen. het duurde ongeveer 10 jar voordat enige reactie van nederlandse zijde kwam op dit streven. de redevoeringen van koningin wilhelmina vanuit engeland in het begin van de jaren '40 werden met instemming begroet door de arubaanse bevolking. immers, ook koningin wilhelmina benadrukte het scheppen van een nieuwe rechtsorde voor het koninkrijk.

gedurende de ronde tafel conferentie van 1948 om tot een nieuwe rechtsorde van het koninkrijk te geraken, werden de wensen van het arubaanse volk gerespecteerd bij monde van minister - president beel in zijn openingsrede.
in 1948 ving een ronde tafel conferentie aan teneinde te geraken tot nieuwe staatkundige verhoudingen binnen het koninkrijk alhoewel tijdens deze ronde tafel conferentie het streven van aruba naar een eigen status op constitutioneel, financieel, economisch en sociaal gebied door minister-president beel in zijn openingsrede gerespecteerd werd en dit streven ook in de instructie van de delegatie van de staten van de nederlandse antillen verwoord werd en alhoewel resolutie xvii van de ronde tafel conferentie met name refereert aan een status voor aruba

name refereert aan een afzonderlijk status voor aruba, was het resultaat van de conferentie voor aruba wederom teleurstellend. aruba werd door de interimregeling 1951, zoals ik eerder opmerkte aan handen en voeten gebonden. van de gedane toezeggingen ter r.t.c. t.a.v. aruba is niet veel terechtgekomen.
een andere mijlpaal, zo dacht de arubaanse bevolking, was het eilandelijk topoverleg gehouden van 26 tot 30 augustus 1974, tijdens welke de vertegenwoordigers van alle eilanden het zelfbeschikkings-recht van aruba erkenden.
wederom kwam er van de uitvoering van het besprokene bitter weinig terecht. en zo kunnen we doorgaan mijnheer de voorzitter.
kortheidshalve moge verwezen worden naar de moties van de staten van de nederlandse antillen in 1947, 1973 en 1975, die eveneens een erkenning van het zelfbeschikkingsrecht van aruba inhielden.
desalniettemin zit het arubaanse volk nog steeds opgescheept met een staatsregeling en een eilanden regeling, die niet aan haar wensen voldoen, hetgeen door de eilandsraad van aruba middels een tweetal moties in 1951 en op 14 januari 1954 tot uitdrukking werd gebracht.

mijnheer de voorzitter,

het hierbovengenoemde getuigt van een zeer grote consistentie van het arubaanse volk in zijn gedachtengang en standpuntbepaling. daar zijn wij sterk in. het geduld van de arubaanse bevolking bleef op de proef gesteld worden ook in de '70 tiger jaren, ruim 2 decennia nadat de zg. dekolonisatie periode door de ver-enigde naties was afgekondigd, die van bijzondere betekenis is gebleken, voor de caribische regio.

vele volken kregen in deze periode en krijgen vandaag de dag nog internationaal respect voor hun onvervreemdbare rechten.
in dit verband hoort men wel eens, dat bij het schrappen van de nederlandse antillen van de lijst in het kader van art. 73 lid e van het handvest van de v.n. in 1954, de rapportage plicht en het koninkrijk aan de secretaris generaal van de verenigde naties kwam te vervallen, en er dus gedekoloniseerd zou zijn geworden.
deze visie is inmiddels geheel achterhaald. degene die niettemin deze zienswijze erop na houden vergeten, en dit wil ik ter zeerste benadrukken, dat de nederlandse antillen bestaan uit eilanden.
de schrijvers strong en mitschel, bekenden op de eilanden in het caribisch gebied, huldigen ht adagium:'eilanden zijn eilanden'. realistische woorden'', ook de eilanden van de nederlandse antillen zijn eilanden, ieder met hun eigen cultuur, identiteit, saamhorig-heidsgevoel en electoraat. continentale denkpatronen zijn ongeschikt indien gerelateerd aan eilanden. lichtend voorbeeld daarvan was de west-indische federatie ... eilanden staatsrechtelijk bij

indien gerelateerd aan eilanden. lichtend voorbeeld daarvan west-indische federatie, een poging eilanden staatsrechtelijk bij elkaar te houden middels het introduceren van een zg. supra-nationale identiteit. de autores intellectuales van deze federatie maakten de fout, waarvoor strong en mitchel nu juist waarschuwden. het 'eiland-zij' staat primair en daarna komen de eventuele gemeenschappelijke gezichtspunten. de vrijwilligheid dient iedere samenwerking te karakteriseren, en niet het bij voorbaat ontwerpen van een dwangbuis.

mijnheer de voorzitter,

tevens betekenden de 70-tiger jaren een stroomversnelling inzake de politieke ontwikkelingen op de nederlandse antillen. de dialoog tussen de onderscheiden eilanden en nederland werd frequenter, hetgeen tot gevolg had, dat de arubaanse wensen vaker werden gehoord. in 1972 werd zijdens de toenmalige minister voor nederlandse antilliaanse zaken alsmede de tweede kamer der staten generaal gewezen op de noodzakelijheid van de voorbereiding van een nederlands-antilliaanse onafhankelijkheid. van arubaanse zijde werd gesteld, dat het zelfbeschikkingsrecht van elk der eilandgebieden voorop diende te staan. de verkiezingen, die vanaf 1973 gehouden zijn, het eilandelijk topoverleg van 1974, het referendum van 25 maart 1977 en het overleg in september 1977 tussen de koninkrijksregering en een delegatie uit de eilandsraad van aruba op basis van art.26 erna, ademden allen dezelfde geest uit.
een stap in goede richting was het zg. protocol van willemstad van 29 april 1978. eindelijk werden concrete afspraken tussen de betrokkenen gemaakt, te weten de nederlandse regering, de regering van de nederlandse antillen en de eilandsraad van aruba. volledigheidshalve wil ik eraan herinneren dat het protocol van willemstad totstand kwam als uitvloeisel van de begin september 1977 in den haag gevoerde besprekingen over de wens van de eilandsraad van aruba tot verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht van de arubaanse bevolking en op grond daarvan de onafhankelijkheid van aruba voor te bereiden en te verwezenlijken.
een paar maanden later werd deze beginselverklaring nogmaals bekrachtigd gedurende de besprekingen in de tweede kamer der staten generaal in het kader van de goedkeuring van de mensenrechten verdragen van new york van 1966.
bij de behandeling van de artikelen 1 van beide mensenrechtenverdragen werd door de tweede kamer der staten-generaal unaniem de zg. motie roethof aanvaard met als strekking: '...dat de aanvaarding van de artikelen 1 geenszins de bedoeling kan hebben, vooruit te lopen op nog te voeren besprekingen over een nieuwe rechtsorde van het koninkrijk, aangezien het een zaak is van de samenstellende delen van het koninkrijk om daartoe t.z.t. in

zorgvuldig overleg een soevereine beslissing te nemen.
de motie doelde met name op de nog te initieren besprekingen binnen de zg. koninkrijkswerkgroep en het zg. antilliaans spoort, waarin het protocol van willemstad voorzag.
op 18 januari 1979 startte de koninkrijkswerkgroep haar werkzaamheden met als hoofdtaak de mogelijke relaties tussen de eilanden van de nederlandse antillen onderling, tussen de eilanden en de nederlandse antillen, tussen de eilanden en nederland, alsmede tussen de nederlandse antillen en nederland te inventariseren en te onderzoeken.
op 20 maart 1979 begon het zg. antilliaans spoor met het ontwerpen van decentralisatie- en herstructureringsvoorstellen teneinde de verzelfstandiging der eilanden te bewerkstelligen.
in begin der jaren '80 zagen de pennevruchten van beide werkgroepen het daglicht. twee rapporten, die zonder meer bruikbaar werden geacht om als leidraad te fungeren teneinde om de wensen van de arubaanse bevolking op staatkundig gebied te verwezenlijken.
helaas, mijnheer de voorzitter, kwam er van de aanbevelingen en conclusies bitter weinig terecht. hoewel de ronde tafel conferentie, gehouden van 16 t/m 25 februari 1981 te den haag, bij de bespreking van het koninkrijkswerkgroeprapport, tot voorlopige consensuspunten geraakte, bleek de uitvoering daarvan op vele politieke bezwaren te stuiten. het bleken wederom mooie woorden op papier en de geschiedenis herhaalde zich.
de eilanden van de nederlandse antillen bevonden zich wederom in een impasse. een overleg tussen de regering van nederland, de regering van de nederlandse antillen en een delegatie van de eilandsraad van aruba had als taak deze impasse te doorbreken. op 28 oktober 1981 kwamen de betrokken partijen overeen een commissie in het leven te roepen, met als taak binnen zes maanden te rapporteren over de vraag welke de gevolgen de onafhankelijkheid van aruba kan hebben voor de nederlandse antillen, voor aruba zelf, voor de andere eiland en van de nederlandse antillen en voor de verhouding met nederland.
deze rapportage, mijnheer de voorzitter, die totstand kwam op 25 november 1982, is de reden waarom we hier vandaag bij elkaar zijn

mijnheer de voorzitter,

de voorgeschiedenis van de totstandkoming van deze ronde tafelconferentie is, zoals gebleken moge zijn, gelardeerd met politieke ingredienten. tot zover heb ik terzake de nadruk gelegd op de verhoudingen binnen koninkrijksverband.
het is te hopen, dat we lering getrokken hebben uit de ervaringen opgedaan bij de bespreking van het zg. koninkrijkswerkgroeprapport gedurende de ronde tafel conferentie in 1981. ik wil daar wel bij aantekenen , dat vandaag de arubaanse zaak aan de orde is, hetgeen in 1981 in mindere mate het geval was. dit veronderstelt een andere

benaderingswijze, een andere denktrant maar bovenal realiteitszin.

mijnheer de voorzitter,

mijnheer de voorzitter,

ook internationaal gezien, volgt de statengemeenschap de staatkundige ontwikkelingen met argusogen.
de werkzaamheden van de gemengde commissie toekomst antillen vonden plaats gedurende een tijd, die met name voor wat betreft de amerikaanse regio in het teken stond van de zg. malvinascrisis. een crisis , die de verhoudingen tussen de landen van de amerikaanse regio zwaar op de proef stelde. logisch, dat de bevindingen van de zg. commissie van 7 daardoor beinvloed werden, zeker voor wat betreft de waarborging van de territoriale integriteit en de politieke onafhankelijkheid. het belang daarvan moge ik onderstrepen middels een aanhalen van de woorden van de bekende caribische deskundige, tevens rijksgenoot, prof.dr. h. hoetink.
'' een gemenbest-parasol of soortgelijke constructie, door nederland vastgehouden, zou wel van pas komen, al was het maar omdat een beschermende arbiter de ranorde- conflicten kan helpen oplossen die bij de huidige economische en demografische condities van de eilanden als een gegeven moeten worden beschouwd''.

recentelijk nog, tijdens een bezoek aan o.a. aruba werd bij monde van de president van venezuela, dr. luis herrera campins, enerzijds het zelfbeschikkingsrecht van de arubaanse bevolking onderschreven, maar anderzijds gewezen op het belang van de politieke stabiliteit in de caribische regio. een stabiliteit die de zuurstof is voor de vele micro-staten in deze regio. het is derhalve van het allergrootste belang, dat wij de internationale statenpraktijk tonen in staat te zijn de onafhankelijkheid van aruba op een planmatige en gereglementeerde wijze voor te bereiden en te verwezenlijken zonder de politieke stabilitiet van de caribische regio in gevaar te brengen.

mijnheer de voorzitter,

de volgende week vrijdag, de 18e maart, is een antionale feestdag op aruba. op die dag gedenken we de twee symbolische pijlers van de status van een volk op weg naar de onafhankelijkheid, namelijk het volkslied en de vlag.
het zou mij deugd doen op die dag, namens de arubaanse delegatie aan het volk te kunnen mededelen, dat binnen een periode van beperkte duur aan die twee pijlers een derde wordt toegevoegd, namelijk het verlaten van de huidige nederlands-antilliaanse constellatie. een andere uitkomst van deze ronde tafel conferentie

constellatie. een andere uitkomst van deze ronde tafel conferentie betekent wederom een teleurgestelde verwachting en wederom een op de proef stellen van het geduld van het arubaanse volk.
van arubaanse zijde zal de bereidwilligheid getoond worden naar eer en geweten constructief mede te werken aan het welslagen van deze ronde tafel conferentie.
ondermeer zullen wij de samenwerking en de solidariteitsgedachte met de overige eilanden benadrukken, aruba wil samenwerken met alle eilanden van de nederlandse antillen, en met nederland echter op basis van vrijwilligheid, de parameter van elke vorm van samenwerking.
de vertegenwoordiger van aruba in de commissie van 7 mr. hendrik crees heeft zich in dezelfde bewoordingen geuit, daarmede aangewend dat bij gebreke van de vrijwilligheid, het wederzijdse respect en het onderling vertrouwen worden tenietgedaan. een zo tot stand gekomen samenwerking moet de tijd gegeven worden om te kunnen welslagen. zo bezien, kan aan het samenwerkingsverband te zijner tijd het predikaat ''hecht en duurzaam'' worden toegekend.

mijnheer de voorzitter,

elke scheiding is pijnlijk, dekolonisatie betekent scheiding.
het is de scheiding van de metropool en in het geval dat er goede relaties hebben bestaan tussen de metropool en de kolonie wordt er gesproken van scheiding van het moederland. wij spreken van scheiding van het moederland. in het bijzonder geval van de dekolonisatie van aruba is er sprake van een dubbele scheiding. als eerste stap vertrekken wij uit het antilliaans verband en als tweede stap uit het koninkrijksverband, onverminderd onze wil tot samenwerking die immer blijft bestaan. echter brengt de dubbele scheiding extra complicaties met zich mee . wij doen een beroep op nederland om het bijzondere dekolonisatie geval van aruba op een positieve wijze af te wikkelen , exemplarisch voor de staten praktijk, door te helpen de konsekwenties van de extra complicaties tot een aanvaardbaar niveau te beperken, opdat de levensvatbaarheid van zowel aruba als de nederlandse antillen gegarandeerd blijven.

mijnheer de voorzitter,

tot slot moge ik u, namens de arubaanse delegatie het officiele raadsbesluit van de eilandsraad van aruba, in openbare vergadering bijeen op 23 en 24 februari 1983, overhandigen. de arubaanse delegatie beschouwt het in dit raadsbesluit vervatte mandaat en de daarmede verband houdende instrukties een gezonde basis om de besprekingen op konstruktieve wijze te starten. ten dien einde zou ik u allen de navolgende woorden, van een groot latijns-amerikaanse vrijheidsstrijder simon bolivar willen meegeven:

vrijheidsstrijder simon bolivar willen meegeven:

'' no hay poder en lo humano que sea capaz de sojuzgar a
un pueblo que quiere ser libre y que merece ser lo.''

mijnheer de voorzitter, excellenties, geachte aanwezigen,

ik dank u, namens de arubaanse delegatie voor uw welwillende aandacht. moge wijsheid en realiteitszin ons allen bezielen tijdens deze ronde tafel conferentie.

7 maart 1983